

Gemi Sigortalarında Mutabakatlı Değer Uygulaması

Tekne makine sigortaları ve gemilerin diğer malvarlığı sigortalarında, “sigorta bedeli”, “sigorta değeri” ve “mutabakatlı bedel” kavramları, kafa karışıklığına neden olabilmektedir.

Özellikle büyük hasarlarda tazminata konu olan tutarın, poliçede hatalı bedel tespiti nedeniyle sigortacı tarafından eksiltilmesi, sigortalıların karşılaşmak istemediği bir durumdur. Bu nedenle sigorta bedelinin poliçede mutabakatlı bedel olarak not edilmesi talebi, sıklıkla dile getirilmektedir.

Mutabakatlı değer uygulaması konusunda;

Türk Ticaret Kanunu'nun 1460. Maddesine göre “Sigorta değeri sigorta olunan menfaatin tam değeridir.”. Su araçlarında sigorta değeri ile kasıt, geminin gövde, makine ve mütemmim cüzden oluşan bütünlüğün güncel rayiç değeri olmaktadır. Tekne Sigortası Genel Şartları'nın A.4. maddesine göre “yakıt, kumanya ve levazım, gemi adamlarının ücretleri” bu değere dahil değildir.

Mutabakatlı değer taleplerinin sigortacılar tarafından değerlendirilmesinde, sigortacılar kıymet takdir sorveyi çalışması talep edebilmektedir. Kıymet takdiri sorvey çalışmasının amacı, bu çalışmayı gerçekleştirmek için gerekli ehliyete sahip bir eksper tarafından geminin güncel rayiç değerinin tespit edilmesi, böylece sigorta değeri ve sigorta bedeli konusunda, sigortacı ile sigorta ettiren arasında güncel bir mutabakatın sağlanabilmesidir.

Olası bir hasarda sigorta ettirenin veya sigortalının geminin hasar öncesindeki güncel rayicine dair bir değerlendirme talep etme hakkı her zaman saklıdır. Mutabakatlı değer uygulaması tarafların bu haktan feragat etmesi anlamına gelmemektedir. Mutabakatlı değer notu ile, olası bir hasarda sigorta değeri ile sigorta bedeli arasında fark yaşanması, bunun sonucunda TTK'nın 1462. Ve 1463. Maddelerinde tanımlanan “Eksik Sigorta” ve “Aşkın Sigorta” senaryolarının uygulanması ihtimalinin azaltılması amaçlanmaktadır.

Sigorta değerinin güncel piyasa şartları ile uyumlu şekilde mutabakatlandırılması ve sigorta bedelinin sigorta değerine uygun tespit edilmesi halinde özellikle büyük hasarlarda şu senaryoların gerçekleşme ihtimali azaltacaktır;

- 1) “Eksik sigorta” uygulaması nedeniyle sigortalının tazminat hakkının azalması.
- 2) “Aşkın sigorta” tartışmalarının yaşanmaması. Şöyle ki, aşkın sigortada geminin güncel rayici / sigorta değeri üzerindeki sigorta bedeli zaten geçersiz hale gelecektir. TTK'nın 1463. Maddesine ilave olarak, Türk Borçlar Kanunu 77. Maddesi “sebepsiz zenginleşme”ye neden olabilecek borç ilişkilerini yasaklamaktadır.

Sigorta şirketlerinin düzenledikleri poliçelerde kanunların emredici hükümlerine aykırı özel şart yazmaları hukuken sakat bir durum yaratmaktadır ve poliçelerdeki bu tür sözleşmesel şartların uygulanması hukuken mümkün değildir. Bir özel şart olan “mutabakatlı değer” notlarının da, TTK ve Borçlar Kanunu açısından bu şekilde değerlendirilmesi gerekir.

Umut Can
Teknik Müdür

+90 850 420 81 36 (D.231)
umut.can@turkpandi.com

Istanbul Teknik Üniversitesi - Matematik Mühendisliği bölümünden mezun olduktan sonra nakliyat ve denizcilik riskleri sigortaları alanındaki çalışmalarına 2005 yılında Anadolu Sigorta'da başlayan Umut Can, kariyerini Aon ve Omni'de sigorta ve reasürans brokeri olarak devam ettirmiş, 2014 yılında Türk P&I Sigorta'ya katılmıştır. Sektörel yayınlarda sigorta konulu makaleleri bulunan Umut'un Underwriter olarak sorumluluğu, şirketin iş kabul esaslarının ve tarifelerinin belirlenmesi, bu esasların uygulamaya konulması ve trete reasürans anlaşmalarının oluşturularak etkin bir şekilde işletilmesidir.

TURKP&I

Bununla birlikte mutabakatlı değer notu doğru şekilde kullanıldığı sürece sigorta ettirenin menfaatini korumak açısından son derece önemli bir araçtır, şöyle ki;

- 1) Sigorta ettiren ve sigortacı arasında güncel bir mutabakalı bir bedel raporu bulunması, sigortacının “eksik sigorta” veya “aşkın sigorta” iddialarını zayıflatacak ve bu konuda sigorta ettirenin elini güçlendirecektir. Ortada bir “mutabakatlı bedel” raporu olmadığı sürece, sigorta bedeli poliçede sigorta ettirenin beyanına göre belirlenmiş olacağından, sigorta ettiren olası bir hasarda “sigorta bedelinin güncel sigorta değeri ile uyumlu olduğunun” ispatını yapmak ile yükümlü olacaktır. Fakat sigortacının kabul ettiği, güncel bir mutabakatlı bedel raporu ve bu yönde sigortacı ile yapılmış bir anlaşmada, sigortacı mutabık kalınan bedele itiraz ediyor ise, neden itiraz ettiğini ispatlamak yükümlülüğünü taşıyacaktır.
- 2) Mutabakatlı bedel notu, piyasa şartları doğrultusunda gemilerin rayiç değerlerindeki değişimlere karşı %100 koruma sağlamamaktadır. Eğer sigorta ettiren piyasa koşullarının geminin güncel rayicini etkilediğini düşünüyor ise, sigorta bedelinin de güncellenmesi ve tekrar mutabakatlandırılması yönünde aksiyon alması menfaatine olacaktır.
- 3) Mutabakatlı bedel şartlarının doğru uygulanmasına rağmen, sigorta ettirenin özellikle tam ziya hadiselerinde alacağı tazminat tutarında bir eksiklik yaşama çekincesi var ise, veya tam ziya halinde Tekne Sigortası Genel Şartları'na göre istisna olan “yakıt, kumanya ve levazım, gemi adamlarının ücretleri” gibi kalemler için de bir tazminat alma beklentisi oluşuyor ise, sigorta ettiren “Policy Proof of Interest” olmasından dolayı geminin sigorta değerinden bağımsız olarak çalışacak bir Artan Değer sigorta poliçesi almayı düşünebilir.